

מחקר פעולה: עקרונות וגישות

ד"ר ויקטור פרידמן
המכללה האקדמית עמק יזרעאל

מחקר פעולה: Action Research

P. Reason and H. Bradbury, *Handbook of Action Research*, 2001

"תהליך משתף, דמוקרטי

העוסק בפיתוח ידע מעשי למען מטרות אנושיות ראויות..."

ומשלב פעולה ורפלקציה, תיאוריה ועשייה (practice)

למען חיפוש פתרונות לעניינים חשובים לאנשים..."

ולמען הצמיחה של אנשים וקהילותיהם"

קורט לוין: Kurt Lewin

Solving Social Conflicts, 1948

Field Theory in Social Science: Selected Theoretical Papers, 1951

“there is nothing so practical as a good theory.”

“The "reality" of that to which the concept refers is established by "doing something with" rather than "looking at..." (The best way to understand a social system is to try to change it.)

“The battle of the totalitarian state against reason and intellectual discussion, as “liberalism” is quite logical, because reasoning puts the person involved on a basis of equality. To give reasons in education is therefore a “democratic procedure.”

עקרונות מחקר פעולה: שינוי

- שינוי המציאות החברתית
 - מעבר לתיאור והסבר
 - יצירת ידע בהקשר ספציפי
 - ידע מעשי ומכוון פעולה
-

עקרונות מחקר פעולה: שותפות חוקר-נחקר

- מחקר "עם" לא "על"
 - חשיבת הקשר והיחס
 - המחקר בא לענות על שאלה או צורך של הנחקרים
 - התוצאות מיועדות לנחקרים
 - בדיקת תקפות הממצאים - הנחקרים
-

עקרונות מחקר פעולה: Meaning-making

■ הכרה בידע מקומי

■ רפלקסיביות

■ בחירה חופשית ומודעות

■ דיאלוג

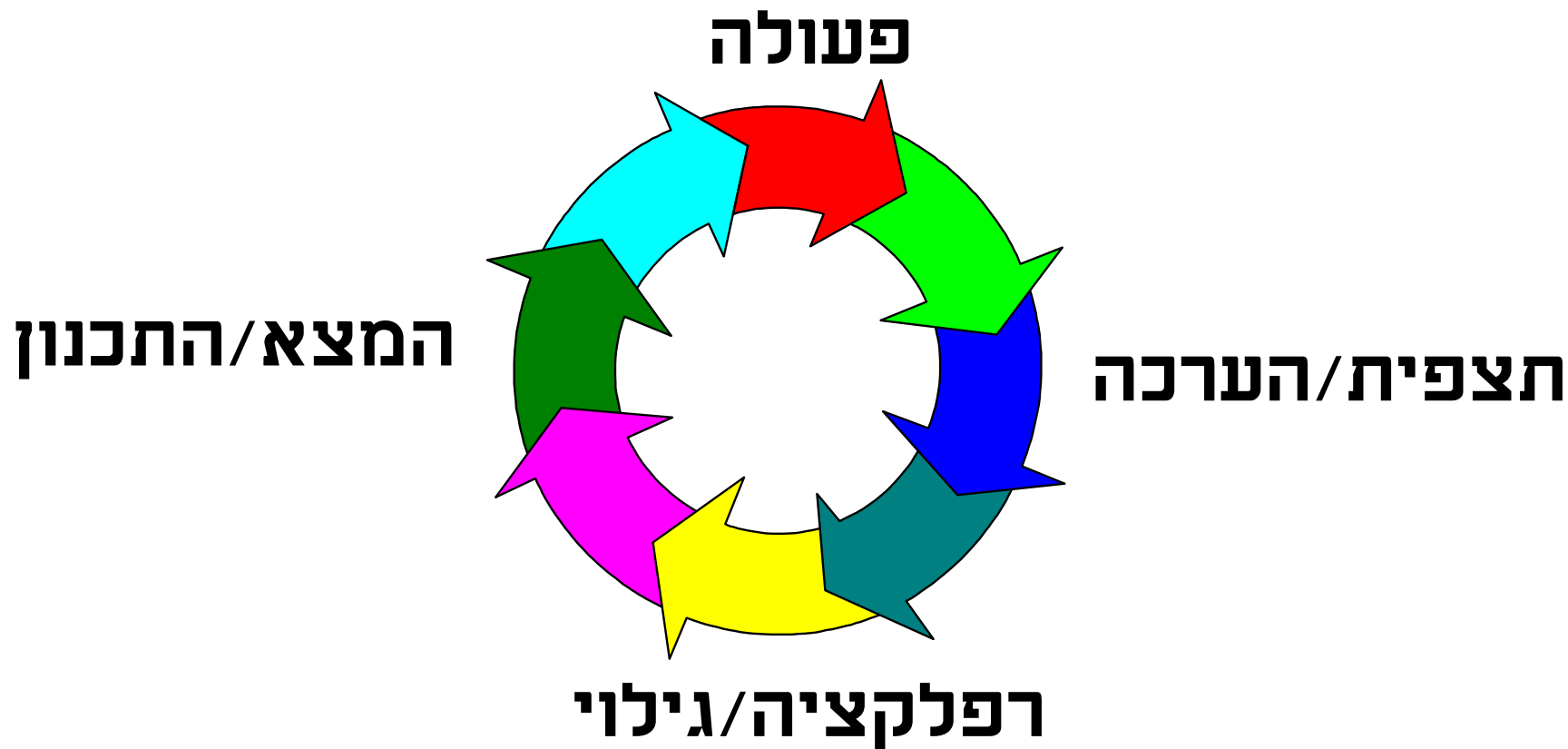
■ **מחקר פעולה גוף ראשון:** חקרנות ולמידה כלפי עצמי על מנת לשפר את התפקוד האישי.

■ **מחקר פעולה גוף שני:** חקרנות פנים אל פנים עם אחרים על מנת לשפר עשייה קולקטיבית.

■ **מחקר פעולה גוף שלישי:** יצירת "קהילות חקרנות ולמידה" על מנת לקדם למידה ושינוי מערכתי.

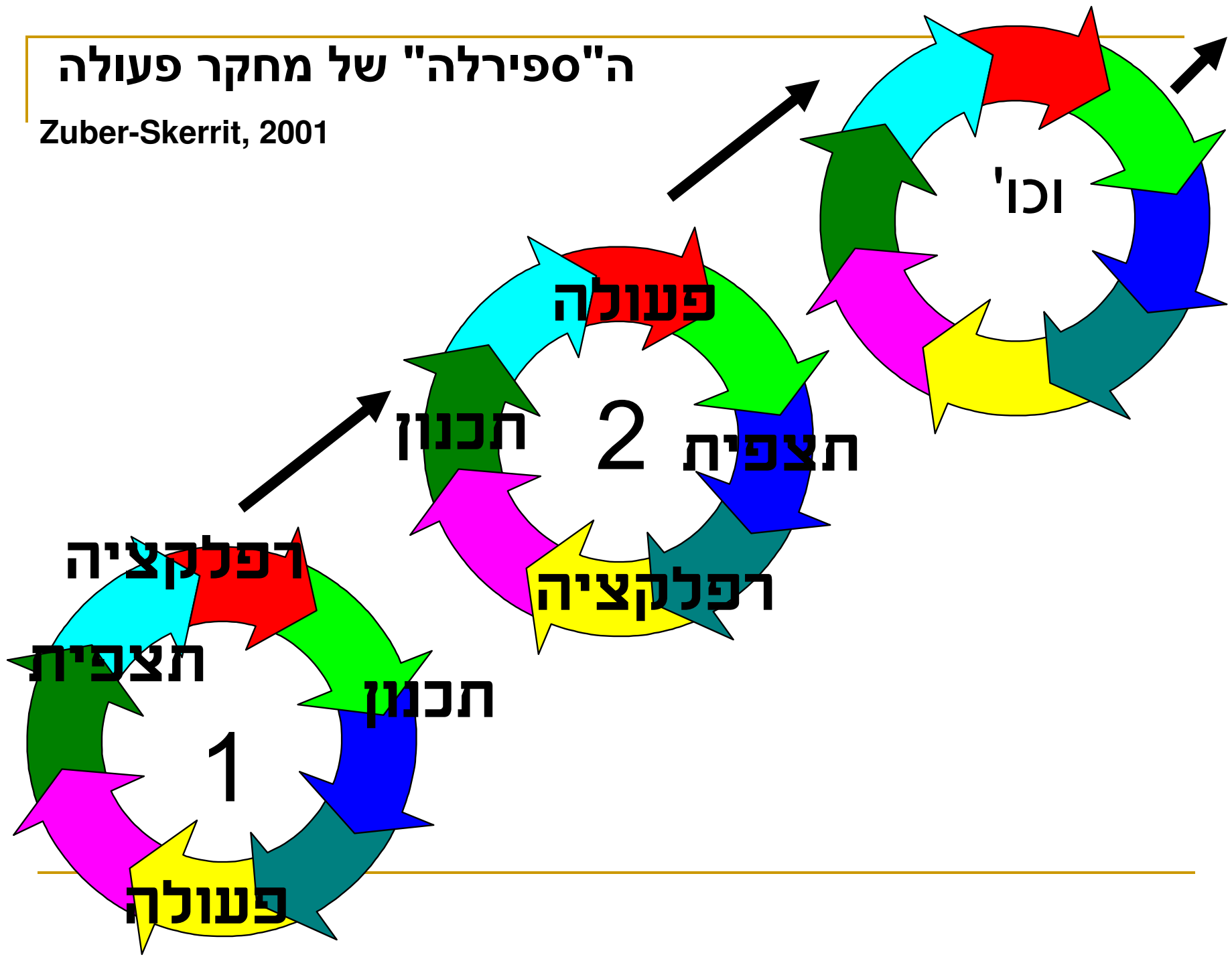
(William Torbert, "The Practice of Action Inquiry" in Reason & Bradbury, *The Handbook of Action Research*, 2001)

מעגל/מחזור של מחקר פעולה

ה"ספירלה" של מחקר פעולה

Zuber-Skerrit, 2001

מחקר פעולה: גישות ושיטות

**Action
Evaluation**

Feminist Research

**Reflective
Practice**

**Collaborative Research
in Organizations**

**Participatory
Action Research
(PAR)**

**Action
Science**

**Large Group
Processes
Future Search
Dialogue**

**Socio-technical
Systems
Quality of
Working Life**

Appreciative Inquiry

**Cooperative
Inquiry**